

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього

II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***

29-30 вересня 2023 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ: ТУРИЗМ,
РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY: TOURISM,
RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

Збірник тез доповідей
II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
29-30 вересня 2023 року

**Україна, Мукачево
2023**

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)
С91

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 20 жовтня 2023 р.)*

С91

Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачево, 29-30 вересня 2023 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. Мукачево: МДУ, 2023. 91 с.

***Відповідальний за випуск:** Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

***Технічний редактор:** Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.*

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д. психол.н., професор (*голова*); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В.– д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>

© Мукачівський державний університет, 2023

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму,
2023

Сергій ДОЛИНСЬКИЙ, Надія ГУРЗАН СУЧАСНА МОДЕЛЬ ПЛАНУВАННЯ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ	35
Данієл КОШЕЛЯ БАЗОВІ РИСИ ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ В ІТ-СФЕРІ У СТАТУСІ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ	37
Ольга ПРОКОПЕНКО, Лела ДЕВАДЗЕ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ	39
Надія ЩЕРБИНА КОМПОНЕНТИ ЕКОСИСТЕМИ СМАРТ-ТУРИЗМУ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАВДАННЯ	40
СЕКЦІЯ Менеджмент і маркетинг туризму, рекреації та комерційних послуг	
Лейла АХМЕД, Володимир ЯЦЕНКО РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	43
Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ, Зоран ХАЙНАС АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ СФЕРИ ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРНИХ УТВОРЕНЬ	45
Світлана МИКУЛАНИНЕЦЬ, Василь МИКУЛАНИНЕЦЬ ЗМІСТ ТА КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	47
Святослав ЖУКОВ, Ігор ЖУКОВ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ	49
Тетяна КУЛІНІЧ, Юрій ТИМЧИНА СТРАТЕГІЧНЕ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ	50
Ксенія ХАУСТОВА, Михайло МОНЦОЛЬ БІЗНЕС-ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	52
Катерина ПУГАЧЕВСЬКА, Марат КАГРАМАНОВ АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	54
Катерина ПУГАЧЕВСЬКА, Олександр СОПКОВ ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	55
Слава МАРУЩАК СУТНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ	57
Володимир ПРОСКУРА, Галина МАЗОВСЬКА НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ	59
СЕКЦІЯ Економіка сучасного регіонального та міжнародного туризму	
Андрій МАЛИЙ, Станіслава ПАСЕКА ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	62
Василь ПАПП, Олександр-Антоній ЗАВГОРОДНІЙ, Микола ВЛАСЕНКО СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ: КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД	65
Володимир ПРОСКУРА, Бертолон ТИГЛІ СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОДОРОЖЕЙ ТА ТУРИЗМУ	67

Володимир ПРОСКУРА,
професор кафедри менеджменту,
управління економічними процесами та туризму,
Мукачівський державний університет
Галина МАЗОВСЬКА
здобувач ОС «Магістр»
Мукачівський державний університет

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ

На даний час існують різні наукові підходи до вивчення туристичних рекреаційних систем, серед яких системний підхід по суті є основним та фундаментальним. На його основі склалася теорія територіальних рекреаційних систем як окремого суб'єкта наукових пошуків. Саме принцип територіальної обумовленості і становить теоретичний фундамент організації функціонування та розвитку сфери туризму. Необхідно відзначити, що закономірності аналізу туристичного потоку, ресурсів території (екологічних, історико-культурних), розвиненості транспортної та готельної мереж та інших факторів, необхідні для ефективної рекреаційної діяльності, були сформульовані на основі цієї теорії.

Системний підхід передбачає структурно-територіальний аналіз потенціалу, можливостей та обмежень розвитку туризму в регіоні. У насамперед такий аналіз оцінює туристські дестинації по ряду параметрів, а саме:

- наскільки місцевий ландшафт може бути визнаний естетичним, чи велика його екологічна ємність;
- чи присутні в досліджуваній локації будь-які пам'ятники культури, предмети історичної чи духовної цінності;
- чи є фактори, пов'язані зі станом екосистеми, які можуть лімітувати туристичну активність;
- чи є на території сучасне інфраструктурне забезпечення, наскільки рівень її розвитку дозволяє користуватися нею у майбутньому;
- чи існують конкретні переваги по територіям з боку представників самодіяльного туризму та стихійної рекреації, рівень освоєності вибраних зон [7].

В результаті аналізу, що проводиться за допомогою даного підходу, дослідник отримує інтегральну оцінку території з виявленням місць та зон тяжіння туристів. Аналіз ситуації у кожному зазначеному випадку базується на різних постулатах і закономірностях, що найбільш точно описують властивості об'єкту дослідження. З цього випливає, що туристично-рекреаційний потенціал доцільно оцінювати за окремими компонентами, за основними групам перерахованих вище часткових потенціалів, підбираючи для кожної групи способи та критерії, які найбільш об'єктивно та повно її відображають.

Для виведення сукупної закономірності всі кількісні характеристики перетворюються дослідником на якісні. Точність показників найбільш повно відображатиме картину при шкалах з невеликим поділом. Для перетворення кількісних шкал оцінок на якісні доцільно використовувати методика ранжування рядів оцінок, які мають рівномірні інтервали, на класи з урахуванням частоти потрапляння оцінок у відповідний клас та з проведенням кордонів, що поділяють класи за інтервалами ряду із мінімальною частотою. У фіналі якісні шкали трансформуються в п'ятибальну, найбільш оптимальну та зрозумілу не лише досліднику, а й просто зацікавленим у

дослідженні. Далі здійснюється просте підсумовування балів. По-перше, це означає, що при оцінюванні необхідно мати, як мінімум, п'ять показників, і по-друге, що потрібно завжди звертати увагу в межах якого регіону, виконується оцінка (враховувати регіональні особливості) та порівняння потенціалів. Останнє безпосередньо впливає на розміщення вищих і нижчих оціночних балів.

Таким чином, виявлення туристично-рекреаційного потенціалу території та його оцінку має сенс проводити, застосовуючи системний та порівняльний підхід.

Сучасний рівень розвитку GIS та Інтернет-технологій дають дослідникам можливість користуватися різними інструментами, за допомогою яких легко можна знайти найближчий туристичний маршрут, дізнатися про пам'ятки, які розташовані поряд з координатами розташування дослідника. Дані технології спрощують турботи туриста про відпочинок, та створюють фундамент для розвитку різних сфер туристичного бізнесу.

Як метод оцінки туристично-рекреаційного потенціалу використовується аналіз готових туристичних карт регіону. Опис карт – якісний спосіб аналізу картографічного зображення. Приступаючи до опису карти, необхідно, перш за все, оцінити якість карти, її актуальність на сьогоднішній день, також врахувати принципи її складання та виявити характер спотворення інформації. При описі будь-якого явища використовується порядок від загального до часткового, тобто. спочатку дається загальна характеристика, потім вивчаються окремі фрагменти інформації. У висновку чітко формулюються висновки [3].

Науковий опис базується на таких принципах: логічність, упорядкованість та послідовність, відбір та систематизація фактів, введення в опис елементів порівняння з використанням кількісних показників, оцінка з погляду завдань дослідження, чітке формулювання висновків та рекомендацій. Метод картографічного аналізу активно застосовується на початкових етапах роботи з метою створення первинного сприйняття об'єкта дослідження, вибору послідовності дій та методичних алгоритмів. За допомогою карт можна вирішувати такі завдання:

- оцінити район з погляду туриста; ознайомитися з наявною інфраструктурою;
- отримати інформацію про точну локалізацію туристичних рекреаційних об'єктів;
- визначити географічні властивості об'єктів;
- оцінити, наскільки добре буде інформований турист за допомогою даної карти про рекреаційні можливості території;
- виявити недоліки карти, що надається туристам.

Цей метод дає уявлення про досліджуваний регіон з позиції окремого туриста, проте за його допомогою не можна здійснити комплексну оцінку туристично-рекреаційного потенціалу території для проведення подальших соціально-економічних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Горин Г.В. Рекреаційно-туристичний потенціал Західного регіону України у контексті транскордонного співробітництва. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 2(106).
2. Дащук Ю.Є. Рекреаційний потенціал регіону як об'єкт наукових досліджень. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Економічні науки*. 2012. Вип. 126.
3. Іванунік В.О. Концепції оцінки рекреаційно-туристичних ресурсів: навч. Посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2011. 84 с.
4. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. Київ : Альтерпрес, 2002. 436 с.

5. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія / за заг. ред. В.Г. Герасименка. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 262 с
6. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
7. Яковчук О.В. Оцінка туристичного потенціалу України. *Географія та туризм*: науковий збірник / ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. Київ: Альтпрес, 2010. Вип. 10. С. 57–65.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>